

ODSÚDENIE OMYLOV MARTINA LUTHERA

Exsurge Domine

Encyklika pápeža Leva X. (1520)

Lev X. Pápež v r. 1513 - 21

ODSÚDENIE OMYLOV MARTINA LUTHERA. Exsurge Domine. (Lev X. 1520)

Povstaň, Pane, a súd' svoju vlastnú vec. Pamätaj na svoje výčitky tým, ktorí sú po celý deň plní bláznovstva. Vypočuj naše modlitby, pretože sa objavili líšky, ktoré sa snažia zničiť vinicu, ktorej vínný lis si šliapal. „Keď si mal vystúpiť k svojmu Otcovi, odkázal si nám moc a starostlivosť nad vinicou ako obraz triumfujúcej Cirkvi, ktorú si odovzdal Petrovi, ako jej hlave a tiež jeho nástupcom. Diviak z lesa sa snaží ju zničiť a každá divá zver sa ňou živí.“

Povstaň Peter, a naplň tento pastiersky úrad, ktorý ti bol daný Božou výsadou, ako bolo spomenuté vyššie. Maj na zreteli spor svätej Rímskej Cirkvi, matky všetkých cirkví a učiteľky viery, ktorú si podľa Božieho poriadku posvätil svojou krvou. Varoval si, že proti Rímskej Cirkvi, povstanú klamúci učiteľia, zakladajúc ruiniujúce sekty a priťahujúc na seba rýchlu záhubu. Ich jazyky sú oheň, neutíchajúce zlo, plné smrteľného jedu. Majú horkú zanietenosť, svár vo svojich srdciach, vychvalujú sa a klamú proti pravde.

Prosíme aj teba, Pavol, aby si povstal. Bol si to ty, ktorý si osvietil a osvetľoval Cirkev svojim učením a mučeníctvom, ako Peter. V tejto dobe povstáva nový Porphyrius, ktorý ako kedysi ten starý, neprávom napadol svätých apoštolov, teraz útočí na svätých pápežov, našich predchodcov.

Obviňuje ich, v rozpore s tvojim učením, namiesto toho, aby ich prosil. Nehanbí sa ich napádať, zraňuje ich a keď zúfa nad tým, čo spôsobil, uchýli sa k urážkam. Je ako heretici, „ktorých poslednou obranou“, ako hovorí Hieronymus, „*je, že svojimi jazykmi začnú chrliť hadí jed, keď vidia, že ich konanie sa má odsúdiť, a začnú urážať, keď vidia, že sú porazení.*“ Lebo hoci si povedal, že musia existovať herézy na skúšku veriacich, stále musia byť na tvoj príhovor a s tvojou pomocou už v zárodku zničené, aby nerástli alebo nezúrili ako tvoji vlci. Nakoniec nech povstane celá Cirkev svätcov a zvyšok univerzálnej Cirkvi. Niektorí, ktorí kladú na bok, jej pravý výklad Svätého písma, sú v mysli zaslepení otcom lží. Cítia sa múdri vo svojich očiach a podľa starodávnej praxe heretikov, interpretujú to isté Písmo inak, ako vyžaduje Duch Svätý. Ako tvrdí Apoštol, inšpirovaní sú iba ich vlastným zmyslom pre ctižiadostivosť a kvôli sláve u ľudí. V skutočnosti prekrúcajú a falšujú Písmo. V dôsledku toho podľa Hieronýma „*Už to nie je Kristovo evanjelium, ale ľudské, alebo čo je horšie, diablovo.*“

Vyzývam, nech povstane celá táto svätá Božia Cirkev a s požehnanými apoštolmi nech sa prihovárajú u všemohúceho Boha, aby očistila chyby svojich oviec, vyhnala všetky herézy z krajín veriacich a radovala sa z udržiavania pokoja a jednoty Jeho svätej Cirkvi. Pretože z úzkosti a zármutku mysle, len ťažko môžeme vyjadriť to, čo už nejaký čas dolieha k našim ušiam zo správ spoľahlivých mužov a z rečí ľudí; bohužiaľ, videli sme dokonca aj našimi očami a čítali sme rôzne omyly. Niektoré z nich už boli odsúdené konciliami a konštitúciami našich predchodcov a výslovne uvádzajú dokonca bludárstvo Grékov a Čechov. Ďalšie omyly sú pre zbožné uši, buď heretické, falošné, škandalózne alebo urážlivé, ako je zvädzanie jednoduchých myslí, čo vychádza od falošných zástancov viery, ktorí vo svojej hrdej ctižiadostivosti túžia po svetovej sláve a na rozdiel od učenia Apoštola, si želajú byť múdrejší, ako by mali byť. Ako hovorí Hieroným, ich výrečnosť, ktorú nepodporuje autorita Písma, by nezískala dôveryhodnosť, pokiaľ by nepodporovali svoje zvrátené učenie aj s Božími svedectvami, avšak zle interpretovanými. V súčasnosti sa z ich pohľadu stratil strach z Boha.

Tieto omyly boli na podnet ľudskej rasy oživené a nedávno sa rozšírili medzi nemeckým národom. Smútime o to viac, že sa to stalo tam, pretože my aj naši predchodcovia sme vždy držali tento národ v lone našej náklonnosti. Lebo po tom, čo ríša bola prenesená Rímskou Cirkvou od Grékov k tým istým Nemcom, naši predchodcovia a my sme si vždy z pomedzi nich brali obhajcov Cirkvi. Je isté, že títo Nemci, ktorí boli skutočne nemecky verní katolíckej viere, boli vždy najhorlivejšími oponentmi heréz, o čom svedčia tie chvályhodné konštitúcie nemeckých cisárov o slobode, obrane Cirkvi, a vyhnaní a vyhladení všetkých heretikov z Nemecka. Tieto konštitúcie, ktoré boli v minulosti vydané a potom potvrdené našimi

predchodcami, uvádzajú najťažšie tresty, dokonca aj stratu pôdy a panstva pre každého, kto ich ukrýval alebo nevyhostil. Keby sa tak dialo dnes, tak my, ako aj oni by sme boli zjavne bez tohoto narušenia. Svedčí o tom aj odsúdenie a potrestanie bludárstva Husitov a Wyclifitov na Kostnickom koncile, ako aj Hieronymom pražským. Svedkom toho je krv Nemcov, tak často preliata vo vojnách proti Čechom. Posledným svedkom je vyvrátenie, odmietnutie a odsúdenie, vyššie uvedených omylov, alebo mnohých z nich, ktoré sa nie menej ako pravda a svätosť, vyučovali na univerzitách v Kolíne a Louvaine, najoddanejšími pestovateľmi náboženstva na Pánovom poli. Mohli by sme uviesť aj mnoho ďalších faktov, ktoré sme sa rozhodli vynechať, aby sa nezdalo, že tu skladáme históriu.

Na základe nášho pastoračného úradu, zvereného nám Božou láskavosťou, nemôžeme, bez potupenia kresťanského náboženstva a zranenia pravej viery, už za žiadnych okolností tolerovať alebo prehliadať zhubný jed vyššie uvedených omylov. Niektoré z týchto omylov sme sa rozhodli zahrnúť do tohto dokumentu; ich obsah je takýto:

1. Je to heretický, ale bežný názor, že sviatosti nového zákona dávajú milosť tým, u ktorých nevznikla prekážka.
2. Popierať, že u dieťaťa po krste zostáva hriech, znamená opovrhovať Pavlom aj Kristom.
3. Zápalné zdroje hriechu, aj keď niet skutočného hriechu, oddialia odchod duše z tela pri vstupe do neba.
4. Nedokonalá láska človeka v čase smrti nevyhnutne so sebou prináša veľký strach, ktorý sám o sebe stačí na to, aby spôsobil trest očistcom a zabránil vstupu do nebeského kráľovstva.
5. To že existujú tri časti pokánia: ľútosť, spoveď a rozhrešenie, nemá základ v Svätom písme ani u dávnych posvätných Otcov Cirkvi.
6. Lútosť, nadobúdaná rozprávaním, zhrnutím a zošklivením si hriechov, pri ktorej človek reflektuje svoje roky a v bolesti svojej duše premýšľa nad závažnosťou hriechov, ich počtom, ich obsahom, stratou večnej blaženosti a nadobudnutím večného zatratenia, táto ľútosť ho robí pokryteckým, ba dokonca viac hriechnym.
7. Je pravda, že príslovie a učenie o ľútosti: „Nerobiť tak v budúcnosti, je to najväčšie pokánie; najlepšie pokánie, nový život.“
8. V žiadnom prípade nemôžete predpokladať, že sa vyspovedáte zo všetkých hriechov, ani všetkých smrteľných hriechov, pretože nie je možné, že poznáte všetky smrteľné hriechy. Preto boli v rannej Cirkvi vyznávané v spovedi iba zjavné smrteľné hriechy.
9. Pokiaľ sa chceme vyspovedať zo všetkých hriechov bez výnimky, nerobíme nič iné, iba to, že si želáme neprenechávať nič na odpustenie milosťou Božou.
10. Nikomu sa neodpustia hriechy, pokiaľ ich kňaz neodpustí a verí, že sú mu odpustené; naopak, hriech by zostal, pokiaľ by neveril, že mu bolo odpustené; pretože odpustenie hriechov a udelenie milosti nepostačujú, ale je tiež potrebné sa veriť, že došlo k odpusteniu.
11. V žiadnom prípade nemôžete mať istotu, že ste boli rozhrešení kvôli svojej ľútosti, ale kvôli Kristovmu slovu: „*Čokoľvek rozviažete, atď!*“ Napriek tomu hovorím, ak ste dostali rozhrešenie kňaza, a pevne veríte, že ste boli rozhrešení, budete skutočne rozhrešení, bez ohľadu na to, čo môže súvisieť s ľútosťou.
12. Ak pre nemožnosť ten, ktorý sa vyspovedal, nekonal ľútosť, alebo kňaz ho nerozhrešil nábožným spôsobom, ale žartovným spôsobom, ak napriek tomu verí, že bol rozhrešený, je celkom určite zbavený hriechov.

13. Vo sviatosti pokánia a v odpustení hriechov pápež alebo biskup nekoná viac ako najnižší kňaz; vskutku ak niet kňaza, každý kresťan, aj žena alebo dieťa, môže rovnako urobiť to isté.
14. Nikto by nemal odpovedať kňazovi, či je kajúcnik, ani by sa kňaz nemal opytovať.
15. Veľká chyba je u tých, ktorí pristupujú k sviatosti Eucharistie a spoliehajú sa na to, že sa vyspovedali, že nie sú si vedomí žiadneho smrteľného hriechu, že vopred vyslali svoje modlitby a pripravili sa; všetci títo si sami jedia a pijú odsúdenie. Ale ak veria a dôverujú v to, že dosiahnu milosť, potom táto viera samotná ich robí čistými a hodnými.
16. Zdá sa, že bolo rozhodnuté, že Cirkev ekumenickým koncilom ustanovila, že laici by mali prijímať pod oboma spôsobmi; Česi, ktorí prijímajú pod obidvoma spôsobmi, nie sú heretikmi, ale schizmatikmi.
17. Poklady Cirkvi, z ktorých pápež udeľuje odpustky, nie sú zásluhami Krista a svätých.
18. Odpustky sú zbožnými podvodmi veriacich a odpustením dobrých skutkov; a patria do skupiny tých vecí, ktoré sú povolené, a nie medzi tie, ktoré sú výhodné.
19. Odpustky nie sú v očiach Božej spravodlivosti užitočné pre tých, ktorí ich skutočne získali, na odpustenie trestu za skutočný hriech.
20. Podvedení sú tí, ktorí veria, že odpustky sú prospešné a užitočné plody ducha.
21. Odpustky sú potrebné iba pre verejné trestné činy a sú náležite priznané iba tvrdým a netrpezlivým.
22. Pre šesť druhov ľudí odpustky nie sú potrebné ani užitočné; menovite pre mŕtvych a tých, ktorí idú zomrieť, bezvládných, tých, ktorí sa legitímne bránili, a tých, ktorí sa nedopustili trestných činov, a tých, ktorí sa dopustili trestných činov, ale neverejných, a pre tých, ktorí sa venujú lepším veciam.
23. Exkomunikácia sú iba vonkajším trestom a nezbavuje človeka spoločných duchovných modlitieb Cirkvi.
24. Kresťania sa musia učiť, aby si vážili exkomunikáciu, a nemali z nej strach.
25. Rímsky veľkňaz, nástupca Petra, nie je Kristovým vikárom nad všetkými Cirkvami celého sveta, ustanoveným samotným Kristom v blahoslavenom Petrovi.
26. Kristove slová Petrovi: „*Čokoľvek rozviažeš na zemi, „atd.“*, sa rozširujú iba na tie veci, ktoré boli zviazané samotným Petrom.
27. Je isté, že nie je v právomoci Cirkvi alebo pápeža rozhodovať o článkoch viery a oveľa menej o zákonoch týkajúcich sa morálky alebo dobrých skutkov.
28. Keby si to pápež s veľkou časťou Cirkvi myslel tak a tak, nemýlil sa; napriek tomu nie je hriechom alebo herézou myslieť si opak, najmä vo veciach, ktoré nie sú potrebné na spasenie, až kým jedna alternatíva nebude odsúdená a druhá schválená všeobecným koncilom.
29. Bola pre nás urobená cesta, ako oslabiť autoritu koncilov a slobodne protirečiť ich rozhodnutiam a posudzovať ich dekréty a odvážne vyznávať čokoľvek, čo sa zdá byť pravdivé, či to už bolo schválené alebo zamietnuté akýmkoľvek koncilom.
30. Niektoré články Jána Husa, ktoré boli odsúdené na Kostnickom koncile, sú úplne kresťanské, úplne pravdivé a evanjeliové; tieto univerzálna Cirkev nemohla odsúdiť.
31. Spravodlivý človek pri každej dobrej práci hreší.
32. Dobrá práca vykonaná veľmi dobre je všedný hriech.

33. Upálenie heretikov, je proti vôli Ducha.
34. Bojovať proti Turkom znamená vzdorovať Bohu, ktorý skrze nich trestá naše nepravosti.
35. Nikto si nie je istý tým, že nehreší vždy smrteľne, kvôli najtajnejšej neresti pýchy.
36. Slobodná vôľa po hriechu je iba vecou titulu; a je sama o sebe smrteľným hriechom.
37. Očistec sa nedá dokázať podľa Svätého písma, ktorý je v kánone.
38. Duše v očistci si nie sú isté svojou spásou, aspoň nie všetky; nie je to ani dokázané žiadnymi argumentmi alebo Písmom svätým, že sú mimo stavu zaslúženia si alebo narastaniu v láske.
39. Duše v očistci hrešia bez prestávky, pokiaľ hľadajú odpočinok a hrozia sa trestu.
40. Duše oslobodené z očistca odpustkami živých, sú menej šťastné, ako keby vykonali zadosťučinenie sami.
41. Cirkevní preláti a svetské kniežatá by nekonali zle, ak by zničili všetky žobracie vrecká na peniaze.

Nikto zdravej mysle nepochybuje, aké deštruktívne, zhubné, škandalózne a zvodné pre zbožné a jednoduché mysle sú tieto rôzne omyly, aké protichodné sú voči akejkol'vek láske a úcte k svätej Rímskej Cirkvi, ktorá je matkou všetkých veriacich a učiteľkou viery; aké deštruktívne sú pre silu cirkevnej disciplíny, hlavne poslušnosti. Táto cnosť je základom a pôvodom všetkých cností a bez nej každý ľahko upadne do nevery.

Preto v tomto vyššie uvedenom a tak dôležitom výpočte, chceme postupovať s veľkou starostlivosťou, ako je to správne a zastaviť postup tejto morovej a rakovinovej choroby, aby sa už ďalej nerozširovala na Pánovom poli ako škodlivé trňové kríky. Preto sme to spolu s mnohými ďalšími profesormi starostlivo skúmali, diskutovali, prísne vyšetrovali v rozprave s každým z bratov, s významnými kardinálmi svätej Rímskej Cirkvi, ako aj s najvyššími predstavenými náboženských rádov a teológmi kvalifikovanými v posvätnéj teológii a v občianskom a kánonickom práve. Zistili sme, že tieto omyly alebo tézy nie sú katolícke, ako bolo uvedené vyššie a ako také sa nesmú vyučovať; lebo sú proti učeniu a tradícii katolíckej Cirkvi a proti skutočnému výkladu posvätného Písma, obdržaného od Cirkvi. Augustín tvrdí, že jej autorita sa musí akceptovať tak úplne, že uviedol, že by neveril evanjeliu, ak by sa za to nevyslovila autorita katolíckej Cirkvi. Lebo na základe týchto omylov alebo niektorého alebo viacerých z nich, jasne vyplýva, že Cirkev vedená Duchom Svätým je omylná a vždy sa mýlila. Je to v rozpore s tým, čo Kristus pri svojom vystúpení sľúbil svojim učeníkom (ako sa číta vo svätom evanjeliu Matúša): „Budem s vami do konca sveta“; je to proti učeniu svätých Otcov aj proti výslovným nariadeniam najvyšších pápežov a kánonom koncilov. Nedržanie sa týchto kánonov bude podľa svedectva sv. Cypriána znamenať palivo a dôvod pre každú herézu a schizmu.

Na základe rady a súhlasu týchto ctihodných bratov, po zrelom uvážení každej z vyššie uvedených téz a autoritou všemohúceho Boha, blahoslavených apoštolov Petra a Pavla a našou vlastnou autoritou odsudzujeme, odmietame a úplne zavrhuje každú z týchto téz alebo omylov ako heretickú, škandalóznú, falošnú, urážlivú pre zbožné uši alebo zvädzajúcu pre jednoduché mysle a proti katolíckej pravde. Tým, že ich uvádzame v zozname, vyhlasujeme a oznamujeme, že všetci veriaci oboch pohlaví ich musia považovať za zvrhnuté, odmietnuté... Toto všetko obmedzujeme na základe svätej poslušnosti a pod trestom automatickej exkomunikácie...

Navyše, pretože predchádzajúce omyly a mnohé ďalšie sú obsiahnuté v knihách alebo spisoch Martina Luthera, rovnako odsudzujeme, odmietame a úplne zavrhuje knihy a všetky spisy a kázania tohto Martina, či už v latinčine alebo v inom jazyku, obsahujúce uvedené omyly, alebo ktorýkoľvek z nich a želáme si, aby boli považované za úplne odsúdené, zvrhnuté a odmietnuté. Zakazujeme každému veriacemu jedného alebo druhého pohlavia na základe svätej poslušnosti a podľa vyššie uvedených trestov, ktoré sa

ukladajú automaticky, aby ich čítali, presadzovali, kázali, chválili, tlačili, publikovali alebo obhajovali. Tieto tresty na nich doľahnú, ak sa domnievajú, že ich obhajujú akýmkoľvek spôsobom, osobne alebo prostredníctvom iného alebo iných, priamo alebo nepriamo, mlčky alebo explicitne, verejne alebo tajomne, buď vo svojich domovoch, alebo na iných verejných alebo súkromných miestach.

Vskutku bezprostredne po publikovaní týchto spisov a diel, bez ohľadu na to, kde sa práve nachádzajú, majú byť starostlivo vyhľadané ordinármi a inými [cirkevnými a svetskými] a pod každým z vyššie uvedených trestov sa majú verejne a slávnostne spáliť v prítomnosti klerikov a verejnosti.

Pokiaľ ide o samotného Martina, ó dobrý Bože, čo sme prehliadli alebo neurobili? Na akú otcovskú lásku sme zabudli, aby sme ho mohli povolať späť z takýchto omylov? Lebo potom, čo sme ho citovali a chceli sme s ním zaobchádzať láskavejšie, naliehali sme na rôznych konferenciách cez nášho legáta a prostredníctvom našich osobných listov, aby sa vzdal týchto omylov. Dokonca sme mu ponúkli bezpečné konanie a peniaze potrebné na cestu a vyzývali sme ho, aby prišiel bez strachu alebo akýchkoľvek obáv, ktoré by mala dokonalá láska vyháňať a aby nehovoril tajne, ale otvorene a tvárou v tvár po príklade nášho Spasiteľa a Apoštola Pavla. Keby to urobil, sme si istí, že by sa zmenil v srdci a uznal by svoje omyly. Nenašiel by všetky tieto omyly v Rímskej kúrii, na ktoré tak brutálne útočí, a pripisuje im viac, ako by mal, kvôli prázdny klebetám bezbožných ľudí. Ukázali by sme mu jasnejšie ako denné svetlo, že rímski pápeži, naši predchodcovia, na ktorých bez akejkoľvek slušnosti, bezohľadne útočí, sa nikdy nemýlil vo svojich kánonoch alebo konštitúciách, ktoré sa on snaží napadnúť. Lebo podľa proroka, nechýba liečivý olej ani lekár v Galahade. Ale on vždy odmietal počúvať a opovrhoval predchádzajúcimi návrhmi a každou z vyššie uvedených ponúk. Dodnes bol pohrdavý. So zatvrdnutým duchom pokračoval pod cenzúrou viac ako rok. Čo je horšie, keď pridal zlo k zlu a po poznaní výhrad, prepukol do nerozvážneho požadovania ďalšieho koncilu. Určite to bolo v rozpore s konštitúciou Pia II. a Júlia II., našich predchodcov, že všetky žiadosti týmto smerom, musia byť potrestané trestami heretikov. Nadarmo prosí o pomoc koncil, pokiaľ otvorene priznáva, že neverí v koncil.

Preto môžeme bez ďalšieho citovania alebo odkladu pristúpiť voči nemu k jeho odsúdeniu a zatrateniu ako toho, ktorého viera je notoricky podozrivá a v skutočnosti heretická, a to s plnou prísnosťou každého z vyššie uvedených trestov a cenzúr. Napriek tomu sme sa na základe rady našich bratov, napodobňujúc milosrdenstvo všemohúceho Boha, ktorý si neželá smrť hriešnika, ale aby sa obrátil a žil, a zabudnúc na všetky zranenia, ktoré nám a Apoštolskej stolici spôsobil, rozhodli použiť všetok súcit, ktorého sme schopní. Je našou nádejou, tak ako ju máme, že zažije zmenu srdca tým, že sa vydá na cestu miernosti, ktorú sme navrhli, vráti sa a odvráti sa od svojich omylov. Prijmeme ho láskavo ako márnотratného syna vracajúceho sa do objatia Cirkvi.

Preto nech sám Martin a všetci tí, ktorí sa ho pridávajú a tí, ktorí ho chránia a podporujú, cez milosrdné srdce nášho Boha a kropenie krvou nášho Pána Ježiša Krista, skrze ktoré bolo vykúpené ľudské pokolenie a bola vybudovaná svätá matka Cirkev, vedia, že z nášho srdca ho nabádame a prosíme, aby prestal rušiť pokoj, jednotu a pravdu Cirkvi, za ktorú sa Spasiteľ tak úprimne modlil k Otcovi.

Nech sa zdržia svojich škodlivých omylov, aby sa k nám mohli vrátiť. Ak skutočne budú poslúchať a potvrdia nám právnymi dokumentmi, že poslúchli, nájdú v nás náklonnosť otcovskej lásky, otvorenie účinkov otcovskej lásky a otvorenie milosrdenstva a láskavosti.

Martinovi však nariad'ujeme, aby medzitým prestal kázať alebo vykonávať úrad kazateľa.

{Aj keď ho láska k spravodlivosti a cnosti nezbavila hriechu a nádej na odpustenie ho neprivedla k pokániu, možno ho pohne hrôza z trestu. Preto prosíme a pripomíname Martinovi, jeho priaznivcom a spoločníkom jeho svätého rádu, už uvedený trest. Úprimne ho žiadame, aby sa on a jeho prívrženci, spoločníci a komplici počas 60 dní (ktoré si želáme rozdeliť trikrát na dvadsať dní, počítajúc od uverejnenia tejto bully na nižšie

uvedených miestach), zdržali kázania, objasňovania svojich názorov a ohovárania iných, od vydávania kníh a spisov týkajúcich sa niektorých alebo všetkých ich omylov. Okrem toho sa musia spáliť všetky spisy, ktoré obsahujú niektoré alebo všetky jeho omyly. Okrem toho sa má tento Martin natrvalo vzdať týchto omylov a názorov. O takomto vzdaní sa má nás informovať prostredníctvom otvoreného dokumentu, zapečateného dvoma prelátmi, ktoré by sme mali dostať do ďalších šesťdesiatich dní. Alebo by nás mal osobne príchodom do Ríma, pri zaistení jeho bezpečného sprievodu, informovať o svojom vzdaní sa omylov. Uprednostnili by sme tento posledný spôsob, aby nezostala žiadna pochybnosť o jeho úprimnej poslušnosti.

Ak by však tento Martin, jeho prívrženci, spoločníci a pomocníci, na náš veľký žal, tvrdohlavo nedodrжали uvedené ustanovenia v uvedenom období, budeme nasledovať učenie svätého apoštola Pavla, ktorý nás učí, aby sme sa vyhli heretikovi po tom, čo sme prvý a druhýkrát napomenuli a odsúdili tohto Martina, jeho priaznivcov, spoločníkov a pomocníkov ako neúrodné vínne révy, ktoré nie sú v Kristovi, kázajúce urážajúce učenie v rozpore s kresťanskou vierou a urážajúce Božiu majestátnosť, na škodu a hanbu celej kresťanskej Cirkvi a umenšujúce kľúče Cirkvi ako tvrdohlaví a verejní heretici .} * ...

Pápež Lev X. 15 jún 1520.

* Text doplnený podľa Hans J. Hillerbrand, ed. "The Reformation in its own Words" (London: SCM Press Ltd., 1964), str. 80-84

Zdroj: <https://www.papalencyclicals.net/Leo10/110exdom.htm>